

Utdannings- og forskningskomiteen

Fellesorganisasjonen (FO)

Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Deres referanse:
Vår referanse: 22/00001-325
Vår dato: 12.12.2022

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Høringsinnspill - Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023 -2032 (Meld. St. 5)

FO er fagforeningen for sosialarbeidere. FO organiserer nærmere 35 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

Vi har medlemmer i både velferdstjenestene og profesjonsutdanningene i barnevern, sosialt arbeid og vernepleie. Flere av områdene som trekkes fram i meldinga har stor relevans for utviklingen av både velferdstjenestene og profesjonsutdanningene vi representerer.

Langtidsplanen inneholder seks tematiske prioriteringer og to målrettede samfunnsoppdrag. FO ønsker i vårt høringsinnspill å kommentere på fire av prioriteringene og et av de to nevnte samfunnsoppdragene. Disse fem områdene mener vi også i stor grad henger sammen.

Helse

Ifølge stortingsmeldinga er psykiske lidelser blant våre store folkehelseutfordringer. Meldinga slår fast at det er behov for mer kunnskap om årsakene til økningen i psykiske plager, konsekvensene av utviklingen og hvilke tiltak som kan iverksettes. Det vises også til erfaringer etter koronapandemien som vi må lære av. Ikke minst har smitteverntiltak knyttet til korona pandemien vist seg å ha store psykososiale konsekvenser for mange.

Forskning knyttet til helse må derfor ha en sosial dimensjon som innebærer ulike levekårsutfordringer.

Det betyr at prioritering i punkt 3.2.2 av

- tverrfaglig forskning i et helse-perspektiv
- forskning på, i og om den kommunale helse- og omsorgstjenesten

må ha et sosialt perspektiv som blant annet omfatter hvilke konsekvenser levekårsutfordringer og sosiale forhold har for helsa.

Det er positivt at regjeringas prioriteringer innenfor høyere utdanning er å:

- arbeide for økt kvalitet og kapasitet i praksisstudiene i kommunene, blant annet gjennom oppfølging av den bilaterale samarbeidsavtalen mellom regjeringen og KS
- prioritere profesjonsfag som er viktige for personellutfordring i helse- og omsorgstjenestene, særlig innenfor psykisk helse og rus.

Utfordringer knyttet til kvalitet og innhold i sosialarbeiderutdanningene vi representerer er godt kjent. Det gjelder ikke minst store utfordringer relatert til praksis. Vi forventer at dette også blir tema i den kommende stortingsmeldinga om profesjonsutdanningene.

Beredskap

Regjeringa skriver at vi må være forberedt på ulike kriser - utløst av ulike årsaker. Ingen kriser er like, men det de har felles er at de rammer skjevt og har en sosial dimensjon. Uavhengig av om krisen skyldes virus, krig eller klimaendringer vil den alltid gi sosiale konsekvenser, ramme sosialt skjevt og forsterke sosiale problemer.

Noen av konsekvensene av de inngripende smitteverntiltakene under pandemien var en risiko for økt utenforskap, ensomhet og manglende tilhørighet. Mange ungdommer ble sittende hjemme og mange sliter fortsatt med å komme seg i gang med skolegang/studier igjen.

Seinest var dette tema i Dagsrevyinnslag 12. des hvor det kom fram at mange elever på yrkesfag sliter med overgangen fra skole til jobb etter pandemien. Frafall fra utdanningsløp øker risikoen for utenforskap, isolasjon, håpløshet og mangel på korrigerende. Dette er tilstander som har vært kjennetegn ved de som har utført terrorangrep og lignende angrep som 22. juli og på moskeen i Bærum.

PSTs trusselvurdering fra 2021 vektla at flere vil radikaliseres til høyreekstremisme i 2021:

«For det første ligger høyreekstreme ytringer og propaganda lett tilgjengelig på internett. For det andre har Covid-19 skapt større usikkerhet i samfunnet, blant annet knyttet til økonomi og arbeidsledighet. Sosial isolasjon kan bidra til at flere bruker tid på internett. Enkelte kan trekkes mot mer ekstreme fora».

Vi registrerer at det under 3.5.1.8 Kunnskap i kriser står at «vi trenger bedre beredskap for å håndtere kunnskapsbehov når det oppstår krise, inkludert om psykososial beredskap». I den forbindelse savner vi under 3.5.2 Tiltak og oppfølging noe initiert forskning knyttet til denne problematikken og velferdstjenestenes rolle i dette arbeidet.

Tillit og fellesskap

Regjeringa beskriver tre hovedutfordringer når det gjelder tillit og fellesskap. De skriver at vi trenger et bedre kunnskapsgrunnlag for å:

1. sikre deltagelse og mangfold
2. motvirke utenforskap
3. utvikle offentlig sektor

Betydningen av tverrfaglig tilnærming med bidrag fra særlig humaniora, samfunnsvitenskap og profesjonene blir vektlagt, og det er positivt. Det må legges til rette for både grunnforskning og anvendt forskning hvor velferdstjenestene er involvert.

Profesjonsutdanningene vi representerer har kostnadskrevenne undervisningsformer og forutsetter bedre finansiering enn i dag. FO forventer at det kommer en ny finansieringsmodell som vil styrke økonomien til utdanningene vi representerer.

Målfrettet samfunnsoppdrag eller «missions»

Målfrettet samfunnsoppdrag, som handler om å inkludere barn og unge i utdanning, arbeids- og samfunnsliv, beskrives i meldinga som et nytt satsningsområde. Målet er å finne løsninger på teknologiske og/eller samfunnsmessige problemer innen en gitt tidsfrist. Meldingen vektlegger at samfunnsoppdragene også skal ta i bruk eksisterende kunnskap.

Selv om det her vektlegges som eget område så berører forskningsområdene beskrevet over det samme tema, og samfunnsoppdraget må derfor samordnes med øvrig forskning. Meldinga vektlegger behov for samlet og koordinert innsats i tett samarbeid mellom forskning, utdanning og tjenestene for å møte disse samfunnsutfordringene. Det må også involvere flere departement.

Profesjonsutdanningene vi representerer er og vil fortsatt være, sentrale bidragsyttere i samfunnsoppdraget. Regjeringa varsler at de vil legge fram ei stortingsmelding om profesjonsutdanningene, og det er positivt. Vi mener meldinga må vektlegge hvordan disse utdanningene kan være sentrale aktører i realiseringen av langtidsplanen og bidra i dette målfrettede samfunnsoppdraget.

I meldinga står det at utsatte barn og unge ikke er en heterogen gruppe og nevner utfordringer som krever ulike tiltak. Særlig bekymringsfullt mener vi det er at hjelp og tiltak ofte blir iverksatt for sent til å fange opp de som er i ferd med å falle utenfor. Forskning på effekt av tidlig innsats i for eksempel barnehage og skole vil derfor være nyttig. FO er opptatt av større satsning på psykososialt læringsmiljø hvor profesjonsgruppene vi representerer må ha en sentral plass. Ulike offentlige dokumenter har også vektlagt for lite kunnskap på området og behovet for mer forskning. Meldingen understreker at vi trenger forskning på effekt av tiltak for å forebygge og redusere utenforskap blant barn og unge.

Regjeringa skriver at konkretisering av samfunnsoppdraget med endelig målformulering vil utvikles i en design- og implementeringsfase i 2022/2023. FO stiller seg til rådighet i dette arbeidet. Vi har medlemmer i alle velferdstjenestene og på utdanningsstedene. Realisering av samfunnsoppdraget er sentralt, og vi har mye å bidra med i videre arbeid.

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Inger Karseth
Seniorrådgiver

